

УДК 821.111(73)
ББК 84(7Спо)
Ф66

Серія "ENGLISH LIBRARY"
заснована 2014 року

F. Scott Fitzgerald
THE CURIOUS CASE OF BENJAMIN BUTTON
AND OTHER STORIES

Ф66

Фіцджеральд, Ф. Скотт

Дивовижна історія Бенджаміна Баттона та інші оповідання / Ф. Скотт Фіцджеральд ; пер. з англ. Ганни Лелів. — К. : Знання, 2016. — 254 с. — (English Library).

ISBN 978-617-07-0150-3 (English Library)

ISBN 978-617-07-0412-2

Герої творів відомого американського письменника Ф. Скотта Фіцджеральда (1896—1940) прагнуть миттєвої радості — розбагатіти і жити, жити тут і зараз, поки молоді і світ усміхається їм. До пропонуваної збірки включено низку оповідань, які також відображають дух часу, але письменник зосереджує увагу на інших сторонах життя. За шаленим ритмом подій, вечірками, танцями, побаченнями, що змінюють одне одного, він зумів віднайти найтонші нюанси людських взаємин, показати переживання, настрої його сучасників. Автор не ставить оцінки героям, він показує їхні вчинки, що робить твори цікавими і переконливими. Поетичність і тонкий психологізм оповіді і сьогодні зворушують читача і викликають особливий душевний щем.

УДК 821.111(73)

ББК 84(7Спо)

ISBN 978-617-07-0150-3
(English Library)

ISBN 978-617-07-0412-2

© Видавництво "Знання",
переклад українською мовою
та оформлення, 2016

ДИВОВИЖНА ІСТОРІЯ БЕНДЖАМІНА БАТТОНА

I

У далекому 1860 році немовлята завжди з'являлися на світ удома. А тепер, кажуть, верховні боги медицини звеліли, щоб перші крики новонароджених лунали серед болегамівної атмосфери шпиталю, і краще не простого, а якнайвишуканішого. Отож, молоді містер і місіс Роджер Баттон випередили моду років на п'ятдесят, коли одного літнього дня 1860 року вирішили, що їхній первісток народиться у шпиталі. Але чи мала ця хронологічна помилка якийсь вплив на ту неймовірну історію, яку я збираюсь вам розповісти, ми ніколи не дізнаємось.

Я розкажу вам, що трапилось, а ви вирішуйте самі.

Становищу сім'ї Роджера Баттона — і суспільному, і фінансовому — в довоєнному Балтиморі можна було позаздрити. Вони були родичами і Сих, і Тих, а це, як знав кожен уродженець Півдня, давало їм право належати до вельможного панства, яке осіло в Конфедерації¹. З чарівною давньою традицією — народженням немовлят — вони зіткнулися вперше, і містер Баттон, цілком природно, хвилювався. Він сподівався, що в них народиться хлопчик, якого вони пізніше відправлять до Єльського

¹ Конфедерація, або Конфедеративні Штати Америки, — сампроголошена держава на Півдні Сполучених Штатів Америки, що виникла внаслідок відокремлення південних рабовласницьких штатів. Уряд США не визнав відокремлення, і це призвело до Громадянської війни (1861—1865). (Тут і далі — прим. ред.)

коледжу в Коннектикуті — закладу, де сам містер Баттон чотири роки був відомий під доволі банальним прізвиськом — “Скнара”.

Вересневого ранку, коли мала статися знаменна подія, він схвильовано встав із ліжка о шостій, вбрався, поправив бездоганно зав'язану на шиї краватку й поквапився вулицями Балтимора до шпиталю — перевірити, чи породила нічна темрява нове життя.

Десь за сотню ярдів від Мерилендського приватного шпиталю для дам і джентльменів він побачив доктора Кіна, сімейного лікаря, який спускався сходами з ганку, потираючи руки так, наче обмивав їх водою — як мусять робити всі лікарі згідно з неписаними правилами свого фаху.

Містер Роджер Баттон, голова компанії з гуртового продажу залізних виробів “Роджер Баттон і Ко”, кинувся до доктора Кіна, забувши про всяку гідність, якої сподівались від джентльмена з Півдня в ті колоритні часи.

— Докторе Кін! — гукнув він. — Агов, докторе Кін!

Доктор, почувши його, обернувся й зупинився — коли містер Баттон підійшов ближче, його суворе лікарське обличчя набуло дивного виразу.

— Що сталося? — задихано крикнув містер Баттон. — Що таке? Як вона? Хлопчик? Хто? Що...

— Говоріть нормально! — урвав його доктор Кін. Він виглядав трохи роздратованим.

— Вона вже народила? — благально запитав містер Баттон.

Доктор Кін спохмурнів.

— Гм, народила, можна й так сказати.

І знову якимось дивно зиркнув на містера Баттона.

— З моєю дружиною все гаразд?

— Так.

— Хлопчик чи дівчинка?

— Та досить вже! — розлючено крикнув доктор Кін. — Прошу піти й самому подивитися. От нахабство!

Останнє слово він сказав так різко, що з трьох складів став один, а тоді, відвернувшись, пробурмотів:

— Ви що, думаєте, такий випадок сприятиме моїй професійній репутації? Ще раз таке станеться — і мені кінець, і кожному на моєму місці!

— Що сталося? — нажахано вигукнув містер Баттон. — Трійнята?

— Ні, не трійнята! — відрізав доктор. — Йдіть і самі гляньте. І знайдіть собі іншого лікаря. Я допоміг вам з'явитися на світ, молодий чоловіче, і сорок років піклувався про вашу родину, але тепер з мене досить! Я більше не хочу бачити ні вас, ні ваших родичів! Прощайте!

Після цих слів він різко обернувся й, не кажучи більше ні слова, сів у свій фаєтон, який стояв біля хідника, та рвонув геть.

Містер Баттон заціпеніло стояв на місці й тремтів усім тілом. Що за трагедія їх спіткала? У нього зненацька зникла всяка охота заходити до Мерилендського приватного шпиталю для дам і джентльменів — йому коштувало неймовірних зусиль змусити себе піднятися сходами і переступити поріг.

За столом у густому мороку вестибюля сиділа медсестра. Проковтнувши свій сором, містер Баттон підійшов до неї.

— Доброго ранку, — привітно глянула вона на нього.

— Доброго ранку. Я... я — містер Баттон.

Після цих слів обличчя дівчини спотворила гримаса жаху. Вона підхопилася, ледве стримавшись, щоб не кинутися геть із вестибюля.

— Я хочу побачити свою дитину, — сказав містер Баттон.

Медсестра зойкнула.

— Ох... авжеж! — скрикнула вона. — Нагору. Йдіть нагору. Йдіть же!

Вона тицьнула пальцем на сходи, і містер Баттон, обливаючись холодним потом, повернувся й, спотикаючись, почвалав на другий поверх. Нагорі він звернувся до другої медсестри, яка підійшла до нього з мискою в руках.

— Я — містер Баттон, — видушив він із себе. — Хочу побачити свою...

Дзень! Миска впала на підлогу й покотилася до сходів. Дзень! Застрибала зі сходинок на сходинку, немов відчувши жах, що його сіяв довкола цей джентльмен.

— Я хочу побачити свою дитину! — мало не заверещав містер Баттон. Здавалось, він от-от знепритомніє.

Дзень! Миска докотилася до першого поверху. Медсестра нарешті оговталась і окинула містера Баттона поглядом, сповненим щирої зневаги.

— Ну гаразд, містере Баттон, — прошипіла вона. — Нехай уже! Але якби ви знали, що ми пережили сьогодні вранці! Це просто нестерпно! Шпиталь не матиме ні крихти репутації після...

— Швидше! — прохрипів містер Баттон. — Я вже не могу цього терпіти!

— Тоді йдіть за мною, містере Баттон.

Він поплентався за нею. У кінці довгого коридору вони дійшли до кімнати, звідки долинали стогони й крики — до покою, який пізніше називатимуть "кімнатою плачу". Увійшли всередину.

— І де ж тут моя дитина? — роззявив рота містер Баттон.

— Он там! — сказала медсестра.

Містер Баттон простежив поглядом за її вказівним пальцем і ось що він побачив. В одному з ліжечок скоцюрбився старий чоловік років сімдесяти, закутаний у важку білу ковдру. Його поріділе волосся майже посивіло, а з підборіддя стирчала довга попеляста борідка, яку вітерець, що вів із вікна, колихав не до ладу то туди, то сюди. Він глянув на містера Баттона затуманеними, вицвілими очима, в яких зблиснули збентеження й подив.

— Я що, по-вашому, божевільний? — гнівно крикнув містер Баттон: його страх перетворився на лють. — Що це за такий дурнуватий жарт?

— Для нас це ніякий не жарт, — різко відповіла медсестра. — І я не знаю, божевільний ви чи ні, але в тому, що це ваша дитина, ніяких сумнівів нема.

Чоло містера Баттона знову вкрилося холодним потом. Він заплющив очі, знову розплющив. Ні, жодної помилки не сталося — він бачив перед собою сімдесятирічного чоловіка — сімдесятирічне немовля, дитя, чий ноги звисали з ліжечка, в якому воно лежало.

Старий чоловік глянув спокійно на містера Баттона, на медсестру, а тоді раптом заговорив надтріснутим, старечим голосом.

— Ви — мій батько? — запитав він.

Містер Баттон із медсестрою аж підскочили.

— Бо якщо так, — жалібно продовжував старий чоловік, — то я б хотів, щоб ви забрали мене звідси — чи принаймні сказали їм посадити мене в зручне крісло-гойдалку.

— Звідки ви, заради Бога, взялися? Хто ви такий? — випалив містер Баттон.

— Я не могу сказати вам, хто я такий, — пропхивкав той, — бо я лише кілька годин як народився, але моє прізвище — Баттон, це точно.

— Брехня! Ви — шахрай!